

Türkiye’de yasal mevzuatta ayrımcılığa örnekler

T.C. Ceza Kanunu 232§2 “sahibi bulunduğu terbiye hakkından doğan disiplin yetkisi”

Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Madde 231 On altı yaş sınırlaması çocuklar için mahkeme önünde dinlenme ve görüşlerini bildirme hakkı

Diğer ayrımcılık biçimleriyle mücadele verildiği gibi çocuğa karşı yaş ayrımcılığına karşı da mücadele vermek gerekmektedir.

Neler yapabiliriz?

Yasal düzenlemelerdeki yaş üzerinden kurulan ayrımcı hükümlerin kaldırılması için yasal mücadele vermeliyiz

Kamuyu bilgilendirip yaş ayrımcılığının çocukların gelişimine olumsuz etkilerini sosyal alanda engellemeliyiz

İnsan Hakları Ortak Platformu (IHOP) üyeleri:
Helsinki Yurttaşlar Derneği (HYD), İnsan Hakları Derneği (İHD),
Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi

İnsan Hakları Ortak Platformu

www.ihop.org.tr

Uluslararası Çocuk Merkezi

www.icc.org.tr

Kingdom of the Netherlands

Bu broşür, Hollanda Kraliyeti Büyükelçiliği'nin İnsan Hakları Programı kapsamında desteklenen “Çocuklar İçin Adalet: Bir Paradigma Değişikliği” projesi çerçevesinde İHOP ve ICC adına Kapasite Geliştirme Derneği tarafından yayımlanmıştır. İçeriğinden Hollanda Kraliyeti Büyükelçiliği sorumlu tutulamaz.

YaşAyrımcılığı: KanunÖnündeEşitlikVeÇocukHakları

Çocuğa karşı yaş ayrımcılığı çocuğa ya da bir grup olarak çocuklara yasalar önünde eşitlik ilkesine aykırı olarak yapılan haksız uygulamaları içerir.

T.C. Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuk tanımı: "Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişi"

T.C. Anayasası der ki (Madde 10) "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Çocuklar (...) için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz."

Türkiye'de "herkes ... kanun önünde eşittir" derken çocuklar da "herkes" in içinde değil mi?

Çocuğa yönelik yaş ayrımcılığı nedir?

Çocuklar dünyanın birçok yerinde, görece fiziksel ve siyasal güçsüzlüklerinden dolayı haksız muameleye maruz kalıyor ve yasalar önünde eşitlik ilkesine aykırı olarak ülke politikalarının oluşturulması süreçlerinden dışlanıyorlar. Bunun sebepleri arasında çocukların özellikle hayatlarının ilk yıllarında yetişkinlere bağımlı olmaları ve yetişkinlerin karar alma mekanizmaları içerisindeki güçlerini çocuklarla paylaşma konusundaki isteksizlikleri, gelişen kapasiteleri doğrultusunda çocukların haklarını kendilerinin kullanmasını kabul etmeme sayılabilir. Çocukların sadece korunması gereken küçük insanlar olarak algılanmaları da bu dışlamadaki en büyük sebeplerden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Bu nedenlerin dışında, bazı toplumlarda bir grup olarak ergenlik çağındaki çocuklardan ve gençlerden korkulduğu, ergenlik çağındaki çocuk ve gençlerin suça katılma potansiyeli olduğu, sokaklarda kamu düzenini bozan davranışlarda buldukları inancı da bu dışlamayı etkilemektedir.

Tüm bunlar çocukların kanun önünde eşit insanlar oldukları iddia edildiği halde şiddetten korunma, barışçıl toplanma, bilgiye erişim, örgütlenme, sağlık, eğitim ve birçok haklarını kullanmaları önünde yasal engeller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu haklar yetişkinler tarafından yasal kısıtlama olmadan kullanılmaktadır!

Yasalarda ayrımcılık yasağı

Ayrımcılık yasağı ve ayrımcılıktan korunma hakkı en yerleşik uluslararası ve ulusal yasal bir hükümdür. Ayrıca Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin de şemsiye haklarından biridir. En basit söylemlerle tüm çocuk haklarının tüm çocuklar için, insan haklarının çocuklar için de geçerli olduğu, çocukların gelişim halinde ve özellikle hayatlarının ilk dönemlerinde fiziksel olarak yetişkinlerin bakımına gereksinim duymalarından dolayı haklarının özel olarak korunması gerektiği ve çocuklar için özel hazırlanmış yasal ve politika önlemlerinin bulunması gerektiğidir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi ayrımcılığı şöyle tanımlamaktadır (Genel Yorum 18):

"İrk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasi veya başka statüye dayalı olan ve tüm hakların ve özgürlüklerin bütün bireylere eşit düzeyde tanınmasını, bütün bireylerin bunlardan eşit düzeyde kullanılmasını engelleyici veya zedeleyici amaç veya etkiye sahip her türlü ayırma, hariç tutma, kısıtlama veya tercih."

Ayrımcılık kasıtlı ya da kasıtsız olarak gerçekleşebilir.

Ayrımcılık ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve birçok yasal karar olmasına rağmen, çocukların toplumdaki çocuk algısı ve diğer nedenlerle yaşadığı ayrımcılık ve bunun ne şekilde gerçekleştiği ile ilgili çalışma çok azdır; bunun yanında çocuğa yönelik ayrımcılığa karşı yasal mücadele de verilmemiştir.